

IZBORI ZA ZASTUPNIKE U HRVATSKI SABOR 2016.

OPĆI VODIČ

1. Što je Hrvatski sabor?.....	3
2. Koji je djelokrug rada Hrvatsko sabora?.....	3
3. Koji pravni propisi sadrže odredbe o radu Hrvatskog sabora?	3
4. Koji se izborni sustav u Republici Hrvatskoj primjenjuje za parlamentarne izbore?	3
5. Koji pravni propisi sadrže odredbe o parlamentarnim izborima?	4
6. Tko raspisuje parlamentarne izbore?	4
7. Tko ima pravo glasa na parlamentarnim izborima?	4
8. Koga se bira na parlamentarnim izborima?	4
9. Koja su tijela za organizaciju i provedbu parlamentarnih izbora?	5
10. Koja je uloga Državnog izbornog povjerenstva (DIP-a)?	5
11. Koja je uloga izbornih povjerenstava izbornih jedinica (IPIJ-a)?	5
12. Koja je uloga gradskih i općinskih izbornih povjerenstava (GIP-a/OIP-a)?.....	5
13. Koja je uloga biračkog odbora?.....	5
14. Što su Obvezatne upute?.....	6
15. Tko predlaže kandidate na parlamentarnim izborima?.....	6
16. .... Kome se dostavljaju prijedlozi kandidata?.....	6
17. .... Što je izborna promidžba i koliko traje?.....	6
18. .... Što je izborna šutnja?.....	7
19. .... Što je Etičko povjerenstvo i koja je njegova uloga?.....	7
20. .... Što je i čemu služi registar birača?.....	7
21. .... Što je popis birača?.....	7
22. .... Tko financira provedbu parlamentarnih izbora?.....	7
23. .... Što je biračko mjesto?.....	7
24. .... Koja je uloga promatrača na parlamentarnim izborima?.....	8
25. .... Koja su prava i dužnosti promatrača?.....	8
26. .... Koji je postupak glasanja?.....	8
27. .... Što je glasanje uz potvrdu (primjerice, istekla osobna)?.....	8

28. ....Kako glasaju građani bez prebivališta u Republici Hrvatskoj (dijaspora)?.....	9
29. ....Kako glasaju pripadnici nacionalnih manjina?.....	9
30. .... Kako glasuju birači izvan mjesta svog prebivališta?.....	9
31. ....Kako glasuju birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a na dan izbora se nalaze u inozemstvu?.....	9
32. .... Kako glasaju.....	9
a)..... Osoba s tjelesnom manom i nepismena osoba	
b)..... Osoba koja nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto zbog bolesti ili nepokretnosti	
c)..... Osoba na službi u oružanim snagama	
d)..... Osoba koja se kao član posade pomorskog ili riječnog broda pod hrvatskom zastavom	
e)..... Osoba koja je lišena slobode	
f)..... birači u mirovnim operacijama i misijama	
g)..... birači u ustanovama socijalne skrbi	
33. .... Koji je tijekom prebrojavanja glasova?.....	11
34. .... Kako se glasovi preračunavaju u mandate?.....	11
35. .... Koji je izborni prag?.....	11
36. ....Što su zapisnici o radu tijela za provedbu izbora?.....	11
37. ....Kako se objavljuju rezultati parlamentarnih izbora?.....	12
38. .... Tko provodi nadzor nad provedbom parlamentarnih izbora?.....	12
39. ....Kako se rješavaju situacije kršenja izbornih pravila?.....	12
40. .... Koja su kaznena djela vezana uz izborni proces?.....	12
41. ....Kako se podnosi kaznena prijava?.....	13
42. ....U kojim se slučajevima poništavaju i ponavljaju parlamentarni izbori?.....	13
43. .... Kako se konstituira novi saziv Hrvatskog sabora?.....	13

1. Što je Hrvatski sabor?

Hrvatski sabor je najviše predstavničko tijelo građana i nositelj zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj. Sukladno odredbama Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski sabor ima najmanje 100 i najviše 160 zastupnika, čiji mandat traje 4 godine.

2. Koji je djelokrug rada Hrvatskog sabora?

Hrvatski sabor odlučuje o donošenju i promjeni Ustava, donosi zakone, donosi državni proračun, odlučuje o ratu i miru, donosi akte kojima se izražava politika Sabora, donosi Strategiju nacionalne sigurnosti i Strategiju obrane Republike Hrvatske, ostvaruje građanski nadzor nad oružanim snagama i službama sigurnosti, odlučuje o promjenama granica Republike, raspisuje referendum, obavlja izbore, imenovanja i razrješenja u skladu s Ustavom i zakonom, nadzire rad Vlade i drugih nositelja javnih dužnosti odgovornih Saboru, daje amnestiju za kaznena djela.

3. Koji pravni propisi sadrže odredbe o radu Hrvatskog sabora?

- Ustav Republike Hrvatske, NN br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.
- Ustavni zakon o Ustavnom sudu - pročišćeni tekst, NN br. 49/02
- Zakon o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru, NN br. 55/00, 107/01, 86/09, 91/10, 49/11 i 12/12
- Poslovnik Hrvatskog sabora, NN br. 81/13

4. Koji se izborni sustav u Republici Hrvatskoj primjenjuje za parlamentarne izbore?

Zastupnici se u Hrvatski sabor biraju neposredno tajnim glasanjem, primjenom razmjernog sustava po kojem svaki kandidat ili stranka imaju pravo na broj mandata (mjesto) razmjernan broju dobivenih glasova. Preračunavanje glasova u mandate odvija se po D'Hondtovoju metodi. Zastupnici se u I.-XI. izornoj jedinici biraju proporcionalno i preferencijskom glasovanju.

Birači mogu glasati samo za jednu listu kandidata i može označiti jednog kandidata koji ima prednost pred ostalim kandidatima na listi za koju je glasao (preferirani glas).

U XII. izornoj jedinici (manjine) izabran je onaj kandidat koji dobije najveći broj glasova. Ako dva ili više kandidata imaju isti (najveći) broj glasova, izbori se ponavljaju.

5. Koji pravni propisi sadrže odredbe o parlamentarnim izborima?

- Ustav Republike Hrvatske, NN br. 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14
- Ustavni zakon o Ustavnom sudu - pročišćeni tekst, NN br. 49/02
- Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, NN br. 155/02, 47/10, 80/10, 93/11
- Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor - pročišćeni tekst, NN br. 69/03, izmjena 19/07, 20/09 145/10 24/11, 93/11, 120/11, 9/15, 104/15
- Zakon o izbornim jedinicama, NN br. 116/99
- Zakon o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske, NN br. 44/06, 19/07
- Izborni etički kodeks, NN br. 115/15
- Zakon o registru birača, NN br. 142/12, 105/15,
- Kazneni zakon, NN br. 10/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03., 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15
- Obvezatne upute Državnog izbornog povjerenstva
- Pravila o postupanju elektronskih medija s nacionalnom koncesijom tijekom izborne promidžbe, NN br. 118/14

6. Tko raspisuje parlamentarne izbore?

Parlamentarne izbore raspisuje predsjednik Republike Hrvatske, ne kasnije od 30 dana nakon raspuštanja Sabora.

7. Tko ima pravo glasa na parlamentarnim izborima?

Pravo glasa na parlamentarnim izborima imaju, na temelju općeg i jednakoga biračkog prava, svi hrvatski državljani s navršениh 18 godina.

8. Koga se bira na parlamentarnim izborima?

Na parlamentarnim izborima biraju se zastupnici iz 10 izbornih jedinica (140 zastupnika) u Republici Hrvatskoj, zastupnici iz izborne jedinice za birače bez prebivališta u Republici Hrvatskoj (tri zastupnika) te zastupnici izborne jedinice za predstavnike nacionalnih manjina (osam zastupnika). Pripadnici srpske nacionalne manjine biraju tri, a talijanske i mađarske po jednog zastupnika. Jednog zajedničkog zastupnika biraju pripadnici češke i slovačke manjine, zatim jednog zajedničkog biraju pripadnici austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške, i židovske manjine. Pripadnici albanske, bošnjačke, crnogorske, makedonske i slovenske manjine također biraju ukupno jednog zajedničkog zastupnika.

9. Koja su tijela za organizaciju i provedbu parlamentarnih izbora?

Tijela za provedbu izbora su stalno Državno izborno povjerenstvo (DIP), te tijela koja se formiraju nakon raspisivanja izbora: izborna povjerenstva izbornih jedinica (IPIJ), gradska i općinska izborna povjerenstva (GIP/OIP) i birački odbori. Njihov zadatak je da provode izbore, brinu o pravilnosti i zakonitosti pripreme i provođenja izbora i predizborne promidžbe i da objavljuju rezultate izbora.

10. Koja je uloga Državnog izbornog povjerenstva (DIP-a)?

Članove DIP-a imenuje Hrvatski sabor a ukupan broj ih je 9. DIP brine o zakonitoj provedbi svih izbora i referendumu, imenuje članove nižih izbornih povjerenstava (IPIJ, GIP, OIP, ŽIP), utvrđuje Obvezatne upute za rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora, objavljuje liste izbornih jedinica te kandidacijske liste za parlamentarne i predsjedničke izbore, objavljuje rezultate izbora za parlamentarne i predsjedničke izbore, provodi edukaciju nižih izbornih povjerenstava i biračkih odbora, daje mišljenja za dogradnju i unapređivanje izbornog zakonodavstva, objavljuje periodične, stručne publikacije vezano uz izborni sustav, provedbu izbora i praksu, informira građane o provedbi izbora te mogućnosti ostvarenja i zaštite biračkog prava u izbornom postupku, i drugo.

11. Koja je uloga izbornih povjerenstava izbornih jedinica (IPIJ-a)?

IPIJ imaju stalni sastav čije članove imenuje DIP iz redova sudaca i istaknutih pravnika, a koji nisu članovi političkih stranaka te prošireni sastav čiji se članovi imenuju pred izbore a pripadnici su političkih stranaka (ukupno 14 članova). IPIJ određuje biračka mjesta, imenuje biračke odbore najkasnije 5 dana prije izbora, prema obvezatnim uputama DIP-a obavljaju sve tehničke pripreme za provođenje izbora, prikupljaju i zbrajaju rezultate glasanja na biračkim mjestima od GIP-a i OIP-a i dostavlja ih DIP-u u roku koji odredi DIP.

12. Koja je uloga gradskih i općinskih izbornih povjerenstava (GIP-a/OIP-a)?

GIP i OIP imaju stalni sastav čiji članovi mogu biti i članovi političkih stranaka te prošireni sastav čiji se članovi imenuju pred izbore (ukupno 14 članova). Prema obvezatnim uputama DIP-a obavljaju sve tehničke pripreme za provođenje izbora, prikupljaju i zbrajaju rezultate glasanja na biračkim mjestima te ih dostavljaju IPIJ-u najkasnije u roku od 18 sati od zatvaranja birališta.

13. Koja je uloga biračkog odbora?

Birački odbor sastoji se od 10 članova - po dva člana i zamjenika određuje većinska politička stranka ili koalicija, a po dva člana i zamjenika oporbene političke stranke ili koalicije sukladno stranačkom sastavu Sabora. Birački

odbor izravno provodi glasanje birača na biračkom mjestu, osigurava pravilnost i tajnost glasanja te zbraja rezultate glasanja na biračkom mjestu. Predsjednik biračkog odbora ne smije biti član političke stranke i odgovoran je za red i mir na biračkom mjestu.

14. Što su Obvezatne upute?

Obvezatne upute su pravila koja donosi DIP nakon raspisivanja izbora, a kojima se pobliže tumače odredbe izbornih zakona u vezi provođenja izbora. Njima se propisuju izgled obrazaca (formulara) za provođenje izbora, rokove važne za izbornu proceduru, redoslijed izbornih radnji, odustanak od kandidature, način uređivanja biračkog mjesta, način glasanja nepismenih, nepokretnih, invalidnih osoba, osoba s tjelesnom manom, prava i dužnosti promatrača i način promatranja izbora i slično.

15. Tko predlaže kandidate na parlamentarnim izborima?

Kandidate mogu predlagati političke stranke koje sastavljaju liste s imenima kandidata (ako jedna stranka predlaže, to su stranačke liste, a ako više stranaka predlaže kandidate, to su koalicijske liste) i birači koji sastavljaju nezavisnu listu s imenima kandidata, a uvjet za kandidiranje pojedinog nezavisnog kandidata jest prikupljanje zakonom određenog broja potpisa birača (500 potpisa) iz te izborne jedinice, a za kandidate za nacionalne manjine 100 potpisa ukoliko ih predlažu birači. Obrazac za kandidiranje može se pronaći u Narodnim novinama (www.nn.hr) ili na internetskoj stranici DIP-a www.izbori.hr.

16. Kome se dostavljaju prijedlozi kandidata?

Prijedlozi kandidata i lista moraju prispjeti DIP-u najkasnije najkasnije u roku od 14 dana od dana raspisivanja izbora. DIP objavljuje prihvaćene kandidature i sastavlja te objavljuje u svim dnevnim novinama u Hrvatskoj i na HRT objaviti sve pravovaljano predložene liste te imena i prezimena kandidata za svaku izbornu jedinicu.

17. Što je izborna promidžba i koliko traje?

Izborna promidžba počinje danom objave zbirnih lista izbornih jedinica, a završava 24 sata prije dana održavanja izbora dakle do 9. rujna 2016. u 24:00 sata. Tijekom izborne promidžbe, liste predstavljaju svoj program putem javnih nastupa i promotivnih materijala radi dobivanja što većeg broja glasova. Svi kandidati na izborima imaju pravo biti zastupljeni u medijima pod jednakim uvjetima za vrijeme trajanja izborne promidžbe samo na HRT-u, dok drugi mediji imaju pravo pratiti izbornu promidžbu sukladno vlastitim pravilima. Sukladno novim pravilima mediji mogu organizirati i sučeljavanje.

18. Što je izborna šutnja?

Izborna šutnja je razdoblje u kojem je zabranjena svaka izborna promidžba, objavljivanje procjena izbornih rezultata, kao i objavljivanje neslužbenih rezultata izbora, objavljivanje fotografija u sredstvima javnog informiranja, izjava i intervjua nositelja lista, odnosno kandidata, te navođenje njihovih izjava ili pisanih djela. Počinje 24 sata prije dana održavanja izbora, a traje do zatvaranja biračkih mjesta.

19. Što je Etičko povjerenstvo i koja je njegova uloga?

Etičko povjerenstvo je nadstranačko tijelo općepriznatog javnog ugleda koje ocjenjuje ponašanje sudionika izbora tijekom izborne promidžbe i samog postupka izbora te priopćenjima i upozorenjima djeluje na promicanje i ostvarivanje etičkih i demokratskih načela u izborima. Etičko povjerenstvo ima 6 članova i predsjednika koji je po funkciji predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

20. Što je i čemu služi registar birača?

Registar je elektronička baza podataka osoba koje imaju biračko pravo. Registar vode uredi državne uprave/ured za opću upravu u svakom gradu/općini. Svaki građanin ima pravo pregledati svoj upis u registar birača, tražiti njegovu dopunu ili ispravak tijekom cijele godine.

21. Što je popis birača?

Popis birača je dio registra birača koji se sastavlja nakon zatvaranja registra za svake pojedine izbore ili referendum te služi kao temelj za glasovanje na dan izbora, odnosno referenduma.

22. Tko financira provedbu parlamentarnih izbora?

Provođenje izbora financira se iz državnog proračuna, a sredstvima raspolaže DIP.

23. Što je biračko mjesto?

Biračko mjesto je prostorija u kojoj se odvija glasanje koja mora biti uređena na način da se osigura tajnost glasanja, a na izborni dan otvoreno je od 7-19 sati. Na biračkom mjestu u svakom trenutku moraju biti prisutna najmanje tri člana biračkog odbora.

24. Koja je uloga promatrača na parlamentarnim izborima?

Promatrači mogu biti promatrači političkih stranaka, promatrači neovisnih lista, promatrači nevladinih udruga registriranih u RH i promatrači međunarodnih organizacija.

Prisustvo promatrača na biračkom mjestu, poznavanje izbornih pravila i procesa mogu pomoći sprječavanju i/ili otkrivanju kršenja izbornog zakona i pravila (neregularnosti i manipulacija). Prisutnost promatrača pojačava povjerenje građana u izborni proces i u demokratske institucije.

25. Koja su prava i dužnosti promatrača?

Promatrači imaju pravo pratiti provođenje izbora tijekom cijelog izbornog postupka, a izborna tijela dužna su mu omogućiti promatranje svog rada. Promatrači imaju pravo upozoravati na uočene nepravilnosti i zahtijevati njihovo otklanjanje, te u zapisnik o radu izbornih tijela stavljati svoje primjedbe. Promatrači ne smiju ometati rad izbornog tijela, odgovarati na upite birača, tonski ili video snimati te na bilo koji način utjecati na birače.

26. Koji je postupak glasanja?

Birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj glasaju na biračkim mjestima na području Republike Hrvatske određenima prema njihovom prebivalištu. Nakon dolaska na biračko mjesto, birač treba predložiti biračkom odboru identifikacijski dokument (važeću osobnu iskaznicu ili putovnicu, vojnu iskaznicu). Nakon evidentiranja (zaokruživanja imena) u Izvratku iz popisa birača, izdaje mu se glasački listić. Na njemu su otisnuti serijski broj te popis stranačkih/koalicijskih/nezavisnih lista po rednim brojevima uključujući i kandidate na listama. Glasanje se obavlja osobno, zaokruživanjem jednog rednog broja ispred imena liste i/ili kandidata unutar te liste. Ako birač želi pojedinom kandidatu na toj listi dati preferirani glas, zaokružuje redni broj ispred imena i prezimena kandidata kojem daje preferirani glas. Zatim se ispunjeni glasački listić ubacuje u glasačku kutiju. Na svakoj kutiji nalazi se zalijepljen isti onakav listić kakav se ubacuje.

27. Što je glasanje uz potvrdu (primjerice, istekla osobna)?

U slučaju da birač nije upisan u popis birača svoje pravo glasa na dan izbora može ostvariti glasanjem uz potvrdu koja se dobiva na dan izbora u nadležnom uredu za opću upravu ili diplomatsko-konzularnom predstavništvu, ukoliko glasa u inozemstvu.

28. Kako glasaju građani bez prebivališta u Republici Hrvatskoj (dijaspora)?

Birači bez prebivališta u Republici Hrvatskoj glasaju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske za zastupnike posebne izborne jedinice, uz predočenje dokaza o državljanstvu te dokaza o identitetu. Izbori u diplomatsko-konzularnim predstavništvima (DKP) traju dva dana. Do **srijede, 31. kolovoza** moraju se registrirati za glasanje u DKP-ima.

29. Kako glasaju pripadnici nacionalnih manjina?

Pripadnici nacionalnih manjina glasaju na način da se na biračkom mjestu mogu odlučiti žele li glasati za kandidate nacionalnih manjina u posebnoj izbornoj jedinici ili za liste izborne jedinice kojoj pripadaju prema prebivalištu. Pripadnici srpske nacionalne manjine zaokružuju na glasačkom listiću najmanje jednog, a najviše tri redna broja ispred imena kandidata. Pripadnici ostalih nacionalnih manjina zaokružuju na glasačkom listiću jedan redni broj ispred imena kandidata.

30. Kako glasaju birači izvan mjesta svog prebivališta?

Birači izvan mjesta svog prebivališta moraju se registrirati (osobno, telefonom ili faksom u ured za opću upravu) za glasanje izvan mjesta svog prebivališta **do srijede, 31. kolovoza**. Takvi birači, privremeno upisani u popis birača gdje će se zateći na dan glasanja, glasaju za liste one izborne jedinice u kojoj imaju prebivalište na području Republike Hrvatske. Izorno povjerenstvo izborne jedinice odredit će posebna biračka mjesta obično u gradovima koji su središta županija za glasanje tih birača.

31. Kako glasaju birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a na dan izbora se nalaze u inozemstvu?

Birači koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, a na dan izbora zateknu se u inozemstvu glasaju uz predočenje dokaza o hrvatskom državljanstvu, dokaza o identitetu i/ili potvrde za glasanje u inozemstvu nadležnog ureda za opću upravu koju su izvadili u Hrvatskoj. Mogu glasati i bez potvrde ukoliko su se prethodno registrirali. Birači glasaju za onu izbornu jedinicu u kojoj imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

32. Kako glasaju...

a) **Osoba s tjelesnom manom i nepismena osoba** može osobno doći na biračko mjesto s osobom od povjerenja koja je pismena i koja će po ovlaštenju birača zaokružiti redni broj na glasačkom listiću ispred izborne liste izborne jedinice za koju birač glasa.

- b) **Osoba koja nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto zbog bolesti ili nepokretnosti** obavijestit će općinsko ili gradsko izborno povjerenstvo najmanje tri dana prije izbora ili na izborni dan birački odbor do podne koji će odrediti dva člana ili zamjenike članova koji će birača posjetiti u mjestu gdje se nalazi i omogućiti mu glasanje, vodeći računa o tajnosti glasanja.
- c) **Osoba na službi u oružanim snagama** glasa na biračkim mjestima koja će odrediti ministar obrane.
- d) **Osoba koja se kao član posade pomorskog ili riječnog broda pod hrvatskom zastavom** na dan izbora zatekne izvan granica Republike Hrvatske glasa na biračkom mjestu koje će odrediti ministar nadležan za pomorski promet.
- e) **Osoba koja je lišena slobode** glasa na biračkim mjestima koja će odrediti ministar nadležan za zatvorski sustav.
- f) birači koji se na dan izbora nalaze u **mirovnim operacijama i misijama** glasaju na biračkim mjestima koja će odrediti ministar nadležan za vanjske i europske poslove
- g) birači koji su smješteni u **ustanovama socijalne skrbi** glasaju na biračkim mjestima koja će odrediti ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Sve navedene osobe glasaju za zastupnike izborne jedinice prema svom prebivalištu, a ne za zastupnike izborne jedinice na čijem se području nalazi biračko mjesto na kojem će glasati.

Za birače koji će se na dan izbora zateći na službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, članove posade pomorskih i riječnih brodova pod hrvatskom zastavom izvan njezinih granica te za birače lišene slobode, zapovjedništva postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske, trgovačka društva-vlasnici brodova i uprave kaznionica, odnosno zatvora i odgojnih zavoda dužni su dostaviti podatke nadležnom tijelu koje vodi registar birača prema mjestu njihova prebivališta.

Podaci se dostavljaju odmah po raspisivanju izbora, a najkasnije do 10 dana prije dana izbora.

Nadležno tijelo koje vodi popis birača odmah nakon njegova potvrđivanja dostavlja izvratke iz popisa birača gore navedenim tijelima koja su podnijela zahtjev.

Navedena tijela dužna su izvratke iz popisa birača dostaviti izbornom povjerenstvu nadležnom za posebna biračka mjesta najkasnije 24 sata prije vremena određenog za otvaranje biračkog mjesta.

33. Koji je tijek prebrojavanja glasova?

Nakon završetka glasanja i zatvaranja biračkog mjesta, birački odbor prebrojava glasove. Prvo se prebrojavaju neupotrebljeni glasački listići te ukupan broj birača koji je pristupio glasanju prema Izvatku iz popisa birača i prikupljenim potvrdama. Zatim se otvara glasačka kutija te broje listići u kutiji. Utvrđuju se i prebrojavaju nevažeći glasački listići – oni na kojima se ne može jasno utvrditi volja birača (neispunjeni, zaokruženo dva ili više kandidata/lista). Pristupa se grupiranju i prebrojavanju važećih listića prema zaokruženim rednim brojevima. Nakon što se utvrde rezultati po kandidacijskim listama, pristupa se utvrđivanju rezultata sukladno preferencijskim glasovima. Izbrojani listići spremaju se u kuverte, te se ispunjava Zapisnik o radu biračkog odbora. Ukoliko se na biračkom mjestu glasalo i za kandidate nacionalnih manjina, gore opisanom procedurom prebrojavaju se i ti listići. Cjelokupan izborni materijal odnosi se u gradsko/općinsko izborno povjerenstvo, najkasnije 12 sati nakon zatvaranja biračkog mjesta.

34. Kako se glasovi preračunavaju u mandate?

Preračunavanje se odvija pomoću D'Hondtove metode. Ukupan broj važećih glasova koji je dobila svaka lista u pojedinoj izbornoj jedinici dijeli se s brojevima od 1 do zaključno 14, pri čemu se uvažavaju i decimalni ostaci. Od svih dobivenih rezultata, zastupnička mjesta osvajaju one liste na kojima se iskaže 14 brojčano najvećih rezultata, uključujući decimalne ostatke. Svaka od tih lista dobiva onoliki broj zastupničkih mjesta u Saboru, koliko je postigla pojedinačnih rezultata među 14 brojčano najvećih rezultata. Kako bi vrijedili preferencijski glasovi za kandidata, kandidat mora osvojiti minimalno 10% važećih glasova u odnosu na svoju listu. Ukoliko osvoji manje, glasovi ne propadaju nego se računaju za listu.

35. Koji je izborni prag?

U raspodjeli mandata sudjeluju samo one stranke/izborne liste koje prijeđu izborni prag od 5% osvojenih glasova.

36. Što su zapisnici o radu tijela za provedbu izbora?

Svaki birački odbor i izborno povjerenstvo vode zapisnik o radu u koji upisuju sve podatke o postupku i utvrđenim rezultatima glasanja, te primjedbe od strane članova biračkog odbora i promatrača, ukoliko ih je bilo. Zapisnike potpisuju članovi biračkog odbora odnosno izbornog povjerenstva i promatrači (ukoliko ih je bilo). Svaki član biračkog odbora ima pravo na svoj primjerak zapisnika, a promatrači mogu zatražiti kopiju.

37. Kako se objavljuju rezultati parlamentarnih izbora?

DIP nakon dostavljenih zapisnika s biračkih mjesta i izbornih povjerenstava obavještava javnost o utvrđenim rezultatima glasanja. DIP nakon zatvaranja birališta može objavljivati privremene i neslužbene rezultate izbora prema svom nahođenju. Službeni rezultati objavit će se nakon što se riješe svi prigovori u vezi zaštite izbornih prava ili proteknu rokovi za njihovo podnošenje. Također se objavljuje koliki je bio odaziv birača, odnosno ukupan broj birača koji su izašli na izbore.

38. Tko provodi nadzor nad provedbom parlamentarnih izbora?

Državno izborno povjerenstvo kao prvostupanjsko tijelo i Ustavni sud Republike Hrvatske kao drugostupanjsko tijelo.

39. Kako se rješavaju situacije kršenja izbornih pravila?

Prigovor radi kršenja izbornih pravila u postupku kandidiranja ili izbora mogu podnijeti kandidati, stranke, osoba ovlaštena za zastupanje neovisne liste, 100 birača ili 5 % birača izborne jedinice DIP-u i to u roku od 48 sati od radnje na koju se stavlja prigovor. Najčešći primjeri kršenja su: nepoštivanje predizborne šutnje, glasanje bez identifikacijskih dokumenata, nepoštivanje tajnosti glasanja i slično. Zaštita izbornog prava ostvaruje se i podnošenjem žalbe Ustavnom sudu protiv rješenja DIP-a o prigovoru u roku od 48 sati od primitka rješenja.

40. Koja su kaznena djela vezana uz izborni proces?

- a) Povreda slobode odlučivanja birača – utjecaj na birača da glasa za ili protiv određenog kandidata ili uopće ne glasa; kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- b) Uskrata izbornog prava – protuzakonito brisanje iz popisa birača ili drugi način uskrate biračkog prava; kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.
- c) Zlouporaba biračkog prava – dvostruko glasanje ili glasanje pod tuđim imenom; kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.
- d) Povreda tajnosti glasanja – pokušaj saznanja kako je drugi birač glasao te prijetnja ili prisila nad biračem da otkrije kako je glasao; kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora do 1 godine.
- e) Uništenje i krivotvorenje izbornih isprava - uništavanje, prikriivanje, oštećenje ili neovlašteno odnošenje isprave o izborima ili glasanju ili predmeta koji služi za izbor ili glasanje; kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

f) Izborna prijevara - dodavanje, oduzimanje, brisanje glasova ili na drugi način krivotvorenje ishoda izbora ili glasanja; kažnjivo kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

g) Podmićivanje zastupnika- kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina (članak 339. glava XXXI. Kaznena djela protiv biračkog prava) Kazneni zakon NN.br 61/15

41. Kako se podnosi kaznena prijava?

Svaki građanin može samostalno podnijeti kaznenu prijavu zbog uočenih kaznenih djela dolaskom u policijsku stanicu ili nadležno državno odvjetništvo.

42. U kojim se slučajevima poništavaju i ponavljaju parlamentarni izbori?

DIP će poništiti izbore na pojedinom biračkom mjestu zbog nepravilnosti koje su bitno utjecale ili mogle utjecati na rezultat – npr. kad se u glasačkoj kutiji nalazi veći broj glasačkih listića od broja birača koji su glasali na tom biračkom mjestu. Na tom biračkom mjestu ponavljaju se izbori u roku koji odredi DIP.

43. Kako se konstituira novi saziv Hrvatskog sabora?

Predsjednica Republike Hrvatske saziva Hrvatski sabor na prvo zasjedanje najkasnije 20 dana nakon provedenih izbora. Hrvatski sabor konstituira se izborom predsjednika na prvoj sjednici na kojoj je nazočna većina zastupnika.